

Augustus skattskrivning – försvunnen och återfunnen

Den kristna tron är ingen myt, den grundar sig i historiska händelser. Därför är det viktigt att undersöka hur evangeliets berättelser stämmer överens med andra antika källor. Är evangeliets författare trovärdiga i historiska detaljer?

Och det hände sig vid den tiden att från kejsar Augustus utgick ett påbud att hela världen skulle skattskrivnas. Detta var den första skattskrivningen, och den hölls, när Quirinius var landshövding över Syrien (Luk. 2:1–2).

SÅ BÖRJAR BERÄTTELSEN OM JESU FÖDELSE, enligt evangelisten Lukas. Men inför julen brukar det dyka upp tidningsartiklar som vill upplysa oss om att detta är fel. De påstår att Augustus aldrig påbjöd någon skattskrivning för hela imperiet. Vidare påstår de att Quirinius inte var landshövding i Syrien vid den tiden. Denna bibelkritiska skröna har upprepats i 185 år.

Uppfattningen om att det aldrig var någon skattskrivning vid Jesu födelse lanserades av den tyske teologen David Friedrich Strauss, som 1835 gav ut sin omdebatterade 1500 sidor tjocka bok *Jesu liv*. Hans syfte var att undergräva förtroendet för Bibeln. Tyvärr har denna bok haft ett ödesdigert inflytande in i vår egen tid. Fortfarande upprepar akademiska bibelforskare det grundlösa påståendet att Augustus aldrig påbjöd någon skattskrivning.

Man skulle möjligen kunna försvara Strauss med att han inte kunde veta bättre. Det var nämligen först tolv år efter hans

bok, år 1847, som August Wilhelm Zumpt gav ut kejsar Augustus självbiografi, *Res Gestae Divi Augusti*. Fram till dess hade denna självbiografi märkligt nog varit ett okänt verk.

Augustus skattskrivningar

I sin självbiografi räknar Augustus upp olika bedrifter han utfört under sin långa regeringstid. Bland annat nämner han inte mindre än tre olika skattskrivningar som han lät genomföra.

Att Augustus självbiografi så länge var okänd beror på att den inte blev bevarad i vanliga böcker, sköra papyrusark dög inte till att hysa en så mäktig härskares bedrifter. Kejsaren lät i stället gjuta in sin text på två bronspelare intill det mausoleum han lät uppföra åt sig i Rom. Där skulle man kunna läsa om honom i lång tid framöver.

Augustus är utan tvekan en av världshistoriens främsta gestalter. Han åstadkom fred åt det väldiga romerska rike som dessförinnan hållit på att slitas sönder av inbördes strider. Men han räknade inte med att romarriket så småningom skulle gå under och att främmande erövrare skulle smälta ner hans bronspelare. Augustus rike var vidsträckt och omfattade många

folkslag. För att upprätthålla sin auktoritet var det inte nog att folket i staden Rom fick läsa om hans bedrifter. Han såg också till att samma text högs in i sten på offentliga byggnader i rikets många provinshuvudstäder.

Säkerligen hade evangelisten Lukas läst denna text i sin hemstad Antiokia, som var huvudstad i provinsen Syrien. Men alltefter som århundradena gick utplånades de flesta av dessa offentliga byggnader. Augustus självbiografi föll i glömska.

Skattskrivningen bevarad i Ankara

I provinsen Galatien hette huvudstaden Ancyra. Staden heter numera Ankara och är sedan 1923 huvudstad i Turkiet. En tidig turist bland ruinerna i det forntida Ancyra var Ogier Ghiselin de Busbecq. Denne var på 1500-talet Ferdinand I av Österrikes ambassadör vid Höga Porten, det osmanska hovet i Konstantinopel. Ghiselin var en lärd man. Han reste runt och tog reda på allt av intresse att rapportera hem till sin uppdragsgivare.¹

År 1555 besökte Ghiselin ruinen av Roma och Augustus tempel i Ancyra. På väggen i templets förhall kunde han urskilja en latinsk inskription som intresserade honom. Han skrev ner den så gott det gick, även om vissa delar av texten var skadade eller helt saknades. Dessutom upptäckte han att texten även fanns i översättning till grekiska, inhuggen på ytterväggen.

Än i dag finns inskriptionen att bese i Augustus Mabedi (Augustustemplet) vid övre änden av Cumhuriyet Bulvarı (Republikboulevarden) en dryg kilometer nordost om Ankara Tren Gari, järnvägsstationen i Turkiets huvudstad Ankara.

Ghiselins anteckningar låg sedan bortglömda ända fram till 1800-talet då alltså den tyske forskaren August Wilhelm Zumpt kom att intressera sig för dem. Med hjälp av några andra inskriptioner av samma text, som senare hittades dels i Antiokia i Pisidien, dels i Apollonia i nuvarande Albanien, utgav historikern och sedermera nobelpristagaren Theodor Mommsen 1883 en kompletterad och uttolkad text.

Numera finns kejsar Augustus självbiografi att tillgå i ett tiotal engelskspråkiga utgåvor. Den utkom 1988 även i svensk översättning och finns också på internet. Den är alltså välkänd av historikerna men inte av teologerna. Att det fortfarande finns akademiska bibelforskare som inte känner till den är faktiskt ganska märkligt.

Augustus andra skattskrivning

I det åttonde stycket av Augustus självbiografi står något som bör intressera julevangeliets läsare:

”Därefter, ännu en gång, med maktbefogenhet som konsul, genomförde jag ensam ett lustrum när Gajus Censorinus och Gajus Asinius var konsul. I denna folkräkning inräknades 4 233 000 romerska medborgare.”

Uttrycket ”ännu en gång” syftar på att Augustus genomfört en tidigare folkräkning år 28 f.Kr. ”Lustrum” är ett offer till gudarna som utfördes när man skulle inleda en folkräkning för beskattningsändamål.

Augustus inledde även en tredje folkräkning år 14 e.Kr., det vill säga samma år som han dog.

Vidare påstår de att Quirinius inte var landshövding i Syrien vid den tiden. Denna bibelkritiska skröna har upprepats i 185 år.

Många försöker att undergräva tilliten till Guds ord. Men vi kan ha fullt förtroende för den noggranne historikern Lukas.

I det gamla Rom hade man naturligtvis inte vår kristna tideräkning. I stället brukade man ange viktiga händelser efter vilka som det året tjänstgjorde som konsul. Eftersom det finns bevarade listor över alla romerska konsul och deras tjänstgöringstid är det enkelt att ta reda på när Augustus förrättade sin andra skattskrivning. I den listan finner man att Gajus Marcius Censorinus och Gajus Asinius Gallus var konsul år 8 f.Kr., alltså strax före den sannolika tiden för Jesu födelse.

Föddes Jesus före Kristus?

Men Jesus kan väl inte ha fötts före ”Kristi födelse”? Nej, naturligtvis inte! Men nu råkar munken Dionysius Exiguus, som på 500-talet konstruerade den kristna tideräkningen, ha tappat bort några år, förmodligen de sju år under vilka Augustus utövade makten som förste konsul innan han antog kejsartiteln. Vidare vet man att kung Herodes dog år 4 f.Kr., medan han ju var i högsta grad levande när de vise männen kom till honom. Han kan därför inte ha dött före Jesu födelse. (Om man därför vill undvika missförstånd kan man skriva ”f.v.t.”, som betyder ”före vår tideräkning”).

Herodes lät döda alla gossebarn i Betlehem som var upp till två år. Då bör Jesus ha blivit född åtminstone 6 år före vår tideräkningens början. Förmodligen föddes han ungefär år 7 f.v.t., något som stämmer med tiden för det astronomiska fenomen, konjunktionen av Jupiter och Saturnus i Fiskarnas stjärnbild, som kan ha uppfattats som Betlehems stjärna. Augustus utfärdade sitt påbud år 8 f.v.t. När Maria födde sitt barn var skattskrivningsprocessen redan i full gång.

Quirinius skattskrivningar

Men hur var det då med landshövdingen (ståthållaren) Publius Sulpicius Quirinius? – I den grekiska grundtexten står det faktiskt inte att Quirinius var landshövding (ståthållare). Det var tyvärr Luther, som utan stöd i texten införde ordet landshövding (*Landpfleger*) i sin bibelöversättning. Ordagrant står det

att Quirinius ”styrde”² över Syrien. Landshövding var i stället från år 10 f.Kr. Gaius Sentius Saturninus. Denne genomförde år 8 f.Kr. den regelbundet återkommande lokala folkräkningen i Judéen, men han avled i samband med denna. Innan den nye ståthållaren Publius Quintilius Varus hunnit tillträda år 6 f.Kr., fick den militäre befälhavaren Quirinius, som just avslutat sitt krig mot homonaderna, för Syriens del även genomföra den av Augustus påbjudna riksomfattande skattskrivningen, dock utan titeln landshövding.

Detta var alltså den första skattskrivningen som Quirinius genomförde. Senare, år 3 e.Kr., blev Quirinius utnämnd till ”legat”, det vill säga landshövding över Syrien. I den egenskapen förrättade han år 6 e.Kr. nästa lokala skattskrivning. Denna är nämnd i andra delen av Lukas historieverk, i Apostlagärningarna 5:37, och var således hans andra skattskrivning.

I Tivoli utanför Rom fann man 1794 en inskription med följande text: ... för andra gången legat för kejsar Augustus i Syrien ... Tyvärr saknas texten omedelbart före, men den anses, bland annat av Mommsen, syfta på Quirinius. Någon annan kan det knappast vara fråga om.

Den noggranne Lukas

En mer texttrogen översättning av Lukasevangeliet 2:2 skulle då kunna vara så här: *Denna skattskrivning blev den första [av två] när Quirinius styrde över Syrien.*

Många försöker att undergräva tilliten till Guds ord. Men vi kan ha fullt förtroende för den noggranne historikern Lukas. Eller som han själv skriver i inledningen till sitt evangelium: *Sedan jag noga efterforskat allt från början har även jag bestämt mig för att skriva ner det i ordning för dig, högt ärade Teofilus, för att du ska veta hur tillförlitlig den undervisning är som du har fått. (1:3–4)*

ANDERS BROGREN
präst, Falkenberg

1. Dessutom lät han skicka hem ett parti tulpanlökar, som blev de första i Europa och som därmed är ursprunget till våra nuvarande tulpaner.

2. På grekiska *hegemoneuontos*.